Valdības Vēstnesis

Abonē par „Valdības Vēstnesi" sākot no 1. janvāra:

Saņemot ekspedīcijā:

Par 1 mēnesi . . . . . 75 rbl. — kap.

Piesūtot mājā un pa pastu:

Par 1 mēnesi . . . . . 90 rbl. — kap.
Par atsevišķu numuru: saņemot ekspedīcijā . . . . . 3 . 25 .
Pie atsūtāšanas pēc pieprasījuma . . . . . 3 . 75 .

Latvijas valdības
iznāk katru dienu, izņemot
svētdienas un valsts svētku dienas

oficiālais laikraksts

Redakcija:
Rīgā, pilī № 2. Tel. № 9-99
Runas stundas no 11—12

Kantoris un ekspedīcija:
Rīgā, pilī № 1. Tel. № 9-57
Atvērts no pulksten 9—3

Sludinājumu maksa:

a) tiem sludinājumi līdz 30 vienslēpjām rindiņām . . . 180 rbl. — kap.
par katru šādas rindiņu . . . 6 . — .
b) citām iestādēm un atsevišķām personām, par katru vienslēpjām rindiņu . . . 8 . — .
c) privātām par katru vienslēpjām rindiņu . . . . . 10 . — .

№ 141 Piektdien, 30. jūnijā 1922. g. Piektais gads

Latvijas Satversmes Sapulcē pieņemtie:
1) Latvijas Republikas Satversme.
2) Likums par Latvijas Republikas Satversmes spēkā stāšanos un ievešanu.
3) Likums par Saeimas vēlēšanām.
4) Likums par tautas nobalsošanu un likumu ierosināšanu.

Latvijas Satversmes Sapulce.
Ministru kabineta sēde 1922. g. 29. jūnijā.
Rīkojums par zimogmarku dzēšanu.
Rīkojums pagaštu savstarpejām apdrošināšanas biedrībām.
Noteikumi par krasta lietošanu.
Rīkojums dzelzceļiem par 22. jūnija dienu.

Latvijas Satversmes Sapulces 1922. g. 15. februara kopsēdē pieņemtā

Latvijas Republikas Satversme.

Latvijas tauta savā brīvi vēlētā Satversmes Sapulcē ir nolēmusi sev šādu valsts Satversmi:

1. nodaļa.

Vispārejie noteikumi.

1. Latvija ir neatkarīga demokratiska republika.

2. Latvijas valsts suverenā vara pieder Latvijas tautai.

3. Latvijas valsts teritoriju starptautisko līgumos noteiktās robežās saštāda Vidzeme, Latgale, Kurzeme un Zemgale.

4. Latvijas valsts karogs ir sarkans ar baltu švitru.

2. nodaļa.

Saeima.

5. Saeima sastāv no simts tautas priekšstāvjiem.

6. Saeimu ievēlē vispārīgās, vienlīdzīgās, tiešās, aizklātās un proporcionelās vēlēšanās.

7. Sadalot Latvju atsevišķos vēlēšanu apgabalos, Saeimas deputatu skaits, kurš ievēlams katrā vēlēšanu apgabalā, notiekams proporcioneli katra apgabala vēlētāju skaitam.

8. Vēlēšanu tiesības ir abu dzimumu pilnīcīgiem Latvijas pilsoņiem, kuri vēlēšanu pirmā dienā ir vecāki par divdesmit vienu gadu.

9. Saeimā var ievēlēt katru pilntiesīgu Latvijas pilsoni, kurš vēlēšanu pirmā dienā ir vecāks par divdesmit vienu gadu.

10. Saeimu ievēlē uz trim gadiem.

11. Saeimas vēlēšanas izdarāmas oktobra mēneša pirmajā svētdienā un sestdienā pirms tās.

12. Jaunievēlētā Saeima sanāk uz pirmo sēdi novembra mēneša pirmajā otrdienā, kad ari izbeidzas iepriekšejās Saeimas pilnvaras.

13. Ja Saeimas vēlēšanas Saeimas atlaišanas gadījumos notiek citā gadā laikā, tad šāda Saeima sanāk ne vēlāk kā vienu mēnesi pēc tās ievēlēšanas un tās pilnvaras izbeidzas pēc diviem gadiem nākošā novembra mēneša pirmā otrdienā ar jaunievēlētās Saeimas sanākšanu.

14. Vēlētāji nevar atsaukt atsevišķus Saeimas locekļus.

15. Saeima savas sēdes notur Rīgā un tikai ārkārtīgu apstākļu dēļ ta var sanākt citā vietā.

16. Saeima ievēlē savu prezīdiju, kurš sastāv no priekšsēdētāja, viņa diviem biedriem un sekretariem. Saeimas prezīdijs darbojas nepārtraukti pa visu Saeimas pilnvaru laiku.

17. Jaunievēlētās Saeimas pirmo sēdi atklāj iepriekšejās Saeimas priekšsēdētājs vai prezīdija uzdevumā cits prezīdija locekļis.

18. Saeima pati pārbauda savu locekļu pilnvaras.

19. Saeimas prezīdijs sasauc Saeimas sēsijas un nosaka kārtējas vai ārkārtējas sēdes.

20. Saeimas prezīdijam ir jāsasauc Saeimas sēde, ja to prasa Valsts Prezīdents, ministru prezīdents vai ne mazāk kā viena trešā daļa Saeimas locekļu.

21. Iekšējas darbības un kārtības noteikšanai Saeima izstrādā sev kārtības rulli.

22. Saeimas sēdes ir atklātas. Desmit Saeimas locekļiem, Valsts Prezīdentam, ministru prezīdentam vai ministrim pieprasot, Saeima ar ne mazāk kā divu trešdaļu klātesošo deputatu balsu vairākumu var nolemt noturēt aizklātu sēdi.

23. Saeimas sēdes var notikt, ja tanis piedalās vismaz puse Saeimas locekļu.

24. Saeima, izņemot Satversmē sev šķ paredzētos gadījumus, taisa savus lēmumus ar klātesošo deputatu absolutu balsu vairākumu.

25. Saeima ievēlē komisijas, noteicot to locekļu skaitu un uzdevumus. Komisijām ir tiesība pieprasīt savai darbibai vajadzīgas ziņas un paskaidrojumus no atsevišķiem ministriem un pašvaldibas iestādēm, kā arī uzaicināt savās sēdes dot paskaidrojumus atticiego ministriju un pašvaldibas iestāzu atbildīgos priekšstāvjus. Komisijas var darboties ari starp sesijām.

26. Saeimai jāiecej noteiktiem gādījumiem parlamentariskas izmeklēšanas komisijas, ja to pieprasa ne mazāk kā viena trešā daļa Saeimas locekļu.

27. Saeimai ir tiesiba iesniegt ministru prezīdentam vai atsevišķam ministrim pieprasījumus un jautājumus, uz kuriem ir jaatbild viņiem vai viņu pilnvarotai atbildīgai valsts amata personai. Ministru prezīdentam vai ministrim uz Saeimas vai tās komisiju pieprasījumu jāceļ tām priekšā attiecīgi dokumenti un aktis.

28. Saeimas locekli ne par balsošanu, ne par amatu izpildot izteiktām domām nevar saukt pie atbildības ne tiesas, ne administrativā, ne disciplinārā ceļā. Saeimas locekli var saukt pie tiesas atbildibas, ja viņš, kaut ari amatu izpildot, izplata: 1) godu aizskarošas ziņas, zināmas, ka tās nepatiesas, vai 2) godu aizskarošas ziņas par privatu vai ģimenes dzīvi.

29. Saeimas locekli nevar apcietināt, izdarīt pie viņa kratīšanas, ne citādi aprobežot viņa personas brīvibu, ja tam nepiekrīt Saeima. Saeimas locekli var apcietināt, ja to notver pie paša noziegguma pastrādāšanas. Par katru Saeimas locekļa apcietināšanu divdesmit četru stundu laikā jāpaziņo Saeimas prezīdijam, kurš to ceļ priekšā nākošā Saeimas sēdē izlemšanai par Saeimas locekļa paturēšanu apcietinājumā vai par viņa atsvabināšanu. Laikā starp sesijām, līdz sesijas atklāšanai, par Saeimas locekļa paturēšanu apcietinājumā lemj Saeimas prezīdijs.

30. Par noziedzīgu nodarījumu nevar uzsākt pret Saeimas locekli tiesas vai administrativu vajāšanu bez Saeimas piekrišanas.

31. Saeimas locekliem ir tiesiba atteikties no liecibas došanas: 1) par personām, kuras viņam kā tautas priekšstāvim uzticējušas kādus faktus vai ziņas; 2) par personām, kurām viņš, izpildot savus tautas priekšstāvja pienākumus, uzticējis kādus faktus vai ziņas; 3) par pašiem šiem faktiem un ziņam.

32. Saeimas locekliis nevar pats, ne ari uz citas personas vārdu saņemt no valsts pasūtījumus un koncesijas. Šī panta nosacījumi attiecas uz ministriem, ja ari viņi nav Saeimas locekļi.

33. Saeimas locekļi saņem atalgojumu no valsts līdzekļiem.

34. Par Saeimas un komisiju sēžu atreferejumiem, ja tie saskan ar patiesību, nevienu nevar saukt pie atbildibas. Par Saeimas un komisiju slēgtām sēdēm var sniegt ziņas tikai ar Saeimas vai komisijas prezīdija atļauju.

3. nodaļa.

Valsts Prezīdents.

35. Valsts Prezīdentu ievēlē Saeima uz 3 gadiem.

36. Valsts Prezīdentu ievēlē aizklāti balsojot ar ne mazāk kā 51 Saeimas locekļu balsu vairākumu.

37. Par Valsts Prezīdentu nevar ievēlēt personu, kura nav pilnus četrdesmit gadus veca.

38. Valsts Prezīdenta amats nav savienojams ar citu amatu. Ja par Valsts Prezīdentu ievēlētā persona ir Saeimas locekļis, tad viņam jānoliek Saeimas locekļa pilnvaras.

39. Viena un ta pati persona nevar būt par Valsts Prezīdentu ilgāk kā sešus gadus no vietas.

40. Tuvākā Saeimas sēdē pēc ievēlēšanas Valsts Prezīdents, uzņemoties amata pienākumus, dod šādu svinīgu solījumu: „Es zvēru, ka viss mans darbs būs veltīts Latvijas tautas labumam. Es darīšu visu, kas stāvēs manos spēkos, lai sekmētu Latvijas valsts un tās iedzīvotāju labklājību. Es turēšu svētus un ievērošu Latvijas Satversmi un valsts likumus. Pret visiem es izturēšos taisni un savus pienākumus izpildīšu pēc labākās apziņas."

41. Valsts Prezīdents reprezentē valsti starptautiski, ieceļ Latvijas, kā ari pieņem citu valstu diplomatiskos priekšstāvjus. Viņš izpilda Saeimas lēmumus par starptautisku līgumu ratificēšanu.

42. Valsts Prezīdents ir valsts brunotā spēka augstākais vadonis. Kara laikam viņš ieceļ virspavēlnieku.

43. Valsts Prezīdents uz Saeimas lēmuma pamata pasludina karu.

44. Valsts Prezīdentam ir tiesiba spert nepieciešamos militarās aizsardzibas soļus, ja kāda cita valsts Latvijai pieteikusi karu vaj ienaidnieks uzbrūk Latvijas robežām. Līdz ar to Valsts Prezīdents nekavējoties sasauc Saeimu, kura lemj par kara pasludināšanu un uzsākšanu.

45. Valsts Prezīdentam ir tiesiba apžēlot noziedzniekus, par kuriem tiesas spriedums stājies likumīgā spēkā. Šis apžēlošanas tiesibas neattiecas uz gadījumiem, kuriem likums paredz citu apžēlošanas kārtibu. Amnestiju dod Saeima.

46. Valsts Prezīdentam ir tiesiba sasaukt un vadīt ārkārtīgas ministru kabineta sēdes, noteicot tām dienas kārtibu.

47. Valsts Prezīdentam ir likuma ierosināšanas tiesiba.

48. Valsts Prezīdentam ir tiesiba ierosināt Saeimas atlaišanu. Pēc tam izdarama tautas nobalsošana. Ja tautas nobalsošanā vairāk nekā puse balsotāju issakas par Saeimas atlaišanu, tad Saeima uzskatama par atlaistu un izsludināmas jaunas vēlēšanas, kurām jānotiek ne vēlak kā divus mēnešus pēc Saeimas atlaišanas.

49. Ja Saeima ir atlaista, tad Saeimas locekļu pilnvaras tomēr paliek spēkā līdz jaunievēlējamās Saeimas sanākšanai, bet līdzšinejā Saeima var sanākt uz sēdēm tikai tad, ja Valsts Prezīdents to sasauc. Šādām Saeimas sēdēm dienas kārtibu noteic Valsts Prezīdents.

50. Ja tautas nobalsošanā vairāk nekā puse no nodotām balsīm izsakas pret Saeimas atlaišanu, tad Valsts Prezīdents uzskatams par atlaistu un Saeima ievēl jaunu Valsts Prezīdentu uz atlaistā Prezīdenta atlikušo pilnvaru laiku.

51. Uz ne mazāk kā puses visu Saeimas locekļu priekšlikumu, Saeima slēgtā sēdē ar ne mazāk kā divu trešdaļu visu Saeimas locekļu balsu vairākumu, var nolemt atlaists Valsts Prezīdentu. Pēc šāda lēmuma Saeima nekavējoši ievēl jaunu Valsts Prezīdentu.

52. Ja Valsts Prezīdents atsakas no amata, nomirst vai tiek atsaukts pirms viņa amata laiks izbeidzies, Valsts Prezīdenta vietu izpilda Saeimas priekšsēdētājs, kamēr Saeima izvēl jaunu Valsts Prezīdentu. Tāpat Saeimas priekšsēdētājs izpilda Valsts Prezīdenta vietu, ja pēdējais atrodas ārpus valsts robežas vai citadi aizkavēts izpildīt savu amatu.

53. Valsts Prezīdents par savu darbibu politisku atbildibu nenes. Viņam Valsts Prezīdenta rīkojumiem jābūt līdzparakstītiem no ministru prezīdenta vai attiecīgā ministra, kuri līdz ar to uzņemas visu atbildibu par šiem rīkojumiem, izņemot četrdesmit astotā un pieecdesmit sestā pantos paredzētos gadījumus.

54. Valsts Prezīdentu var saukt pie kriminalas atbildibas, ja tam piekrīt Saeima ar ne mazāk kā divu trešdaļu balsu vairākumu.

4. nodaļa.

Ministru kabinets.

55. Ministru kabinets sastāv no ministru prezīdenta un viņa aicinātiem ministriem.

56. Ministru kabinetu sastāda persona, kuru uz to aicina Valsts Prezīdents.

57. Ministriju skaitu un to darbibas apjomu, kā ari valsts iestāzu savstarpīgās attiecibas nosaka likums.

58. Ministru kabinetam ir padotas valsts pārvaldes iestādes.

59. Ministru prezīdentam un ministriem viņu amatu izpildīšanai ir nepieciešama Saeimas uzticiba un viņi par savu darbibu ir atbildīgi Saeimas priekšā. Ja Saeima izteic neuzticiba ministru prezīdentam, tad jāatkāpjas visam kabinetam. Ja neuzticiba izteikta atsevišķam ministrim, tad tam jāatkāpjas no viņa vietā ministru prezīdentam jāaicina cita persona.

60. Ministru kabineta sēdes vada ministru prezīdents un viņa prombūšanas laikā tas ministrs, kuru viņš uz to ir pilnvarojis.

61. Ministru kabinets aspriež visus atsevišķu ministriju izstrādātos likumprojektus un jautājumus, kuri attiecās uz vairāku ministriju darbibu, kā ari atsevišķu kabineta locekļu ierosinātus valsts politikas jautājumus.

62. Ja valsti apdraud ārējais ienaidnieks, vai ja valstī vai tās daļā ir izcēlies vai draud izcelties iekšējs nemiers, kurš apdraud pastāvošo valsts iekārtu, tad ministru kabinetam ir tiesiba izsludināt izņēmuma stāvokli, par to divdesmit četru stundu laikā paziņojot Saeimas prezīdijam, kuram šāds ministru kabineta lēmums nekavejoši jāceļ priekšā Saeimai.

63. Ministriem, ja ari viņi nav Saeimas locekļi, un ministru pilnvarotām atbildīgām valsts amata personām ir tiesiba piedalīties Saeimas un tās komisiju sēdēs un iesniegt papildinājumus un pārlabojums pie likumprojektiem.

5. nodaļa.

Likumdošana.

64. Likumdošanas tiesibas pieder Saeimai, kā ari tautai šinī Satversmē paredzētā kārtibā un apmēros.

65. Likumprojektus var iesniegt Saeimai Valsts Prezīdents, ministru kabinets, Saeimas komisijas, ne mazāk kā pieci deputati, kā ari šinī Satversmē paredzētos gadījumos un kārtibā viena desmitā daļa vēlētāju.

66. Saeima ikgadus pirms saimniecīskā gada sākšanās lemj par valsts ienākumu un izdevumu budžetu, kura projektu tai iesniedz ministru kabinets.

Ja Saeima pieņem lēmumu, kurš saistīts ar budžetā neparedzētiem izdevumiem, tad lēmumā jāparedz arī līdzekļi, ar kuriem segt šos izdevumus.

Pēc budžeta gada notecēšanas ministru kabinetam jāiesniedz Saeimai apstiprināšanai norēķini par budžeta izpildīšanu.

67. Saeima lēmj par valsts bruņotā spēka lielumu miera laikā.

68. Visiem starptautiskiem līgumiem, kuŗi nokārto likumdošanas ceļa izšķirumus jautājumus, nepieciešama Saeimas apstiprināšana.

69. Valsts Prezidents izsludina Saeimā pieņemtos likumus ne agrāk kā septītā dienā un ne vēlāk kā divdesmit pirmā dienā pēc to pieņemšanas. Likums stājas spēkā četrpadsmit dienas pēc izsludināšanas, ja likumā nav noteikts cits termiņš.

70. Valsts Prezidents izsludina pieņemtos likumus šādā kārtā: „Saeima (resp. tauta) ir pieņēmusi un Valsts Prezidents izsludina šādu likumu: (likuma teksts)".

71. Septiņu dienu laikā, skaitot no likuma pieņemšanas Saeimā, Valsts Prezidents motivētā rakstā Saeimas priekšsēdētājam var prasīt likuma otrreizēju caurlūkošanu. Ja Saeima likumu negroza, tad Valsts Prezidents otrreiz ierunas nevar celt.

72. Valsts Prezidentam ir tiesība apturēt likuma publicēšanu uz diviem mēnešiem. Viņam likuma publicēšana ir jāaptur, ja to pieprasa ne mazāk kā viena trešā daļa Saeimas locekļu. Šis tiesības Valsts Prezidents var viena trešā daļa Saeimas locekļu var izlietot septiņu dienu laikā, skaitot no likuma pieņemšanas Saeimā. Šādā kārtā apturētais likums nododams tautas nobalsošanai, ja to pieprasa ne mazāk kā viena desmitā daļa vēlētāju. Ja augšminēto divu mēnešu laikā šāds pieprasījums neienāk, tad pēc šī laika notecēšanas likums ir publicējams. Tautas nobalsošana tomēr nenotiek, ja Saeima vēlreiz balso par šo likumu un ja par ta pieņemšanu izsakas ne mazāk kā tris ceturdaļas no visiem deputatiem.

73. Tautas nobalsošanai nevar nodot budžetu un likumus par aizgūnumiem, nodokļiem, mītiņiem, dzelzceļu tarifiem, kara klausību, kara pasludināšanu un uzsākšanu, miera noslēgšanu, izņēmuma stāvokļa izsludināšanu un ta izbeigšanu, mobilizaciju un demobilizaciju, kā arī līgumus ar ārvalstīm.

74. Saeimā pieņemto un septiņdesmit otrā panta kārtībā apturēto likumu var atcelt tautas nobalsošanā, ja balsošanā ir piedalījusies vismaz puse no visiem balsstiesīgiem.

75. Ja Saeima ar ne mazāk kā divu trešdaļu balsu vairākumu pieņem likuma steidzamību, tad Valsts Prezidents var prasīt šādu likuma otrreizēju caurlūkošanu, to nevar nodot tautas nobalsošanai un tas ir izsludināms ne vēlāk kā trešā dienā pēc tam, kad prezidents pieņemto likumu saņēmis.

76. Satversmi Saeima var grozīt sēdēs, kuŗās piedalas vismas divas trešdaļas Saeimas locekļu. Pārgrozījumus pieņem trijos lasījumos ar ne mazāk kā divu trešdaļu klātesošo deputatu balsu vairākumu.

77. Ja Saeima grozījusi Satversmes pirmo, otro, trešo vai ceturto pantu, tad šādi pārgrozījumi, lai tie iegūtu likuma spēku, ir nododami tautas nobalsošanai.

78. Ne mazāk kā vienai desmitai daļai vēlētāju ir tiesība iesniegt Valsts Prezidentam pilnīgi izstrādātu Satversmes grozījumu projektu vai likuma projektu, kuŗu Prezidents nodod Saeimai. Ja Saeima to nepieņem bez pārgrozījumiem pēc satura, tad tas ir nododams tautas nobalsošanai.

79. Tautas nobalsošanai nodotie Satversmes pārgrozījumi ir pieņemti, ja tiem piekrīt vismaz puse no visiem balsstiesīgiem.

80. Tautas nobalsošanā var piedalīties visi Latvijas pilsoņi, kuŗiem ir balsstiesība Saeimas vēlēšanās.

81. Laikā starp Saeimas sesijām ministru kabinetam ir tiesība, ja neatliekama valdība to prasa, izdot noteikumus, kuŗiem ir likuma spēks. Šādi noteikumi nevar grozīt Saeimas vēlēšanu likumu, tiesu iekārtas un procesa likumus, budžetu un budžeta tiesības, kā ari pastāvošās Saeimas laikā pieņemtos likumus, tie nevar attiekties uz amnestiju, valsts kases zīmju emisiju, valsts nodokļiem, mutiņām, dzelzceļa tarifiem un aizgūnumiem un tie zaudē spēku, ja nav vēlākais trīs dienas pēc Saeimas nākošās sesijas atklāšanas iesniegti Saeimai.

6. nodaļa.

Tiesas.

82. Likuma un tiesas priekšā visi pilsoņi ir vienlīdzīgi.

83. Tiesneši ir neatkarīgi un vienīgi likumam padoti.

84. Tiesnešus apstiprina Saeima un viņi ir neatcejami. Tiesnešus pret vīgu gribu var atcelt no amata vienīgi uz tiesas sprieduma pamata. Ar likumu var noteikt vecumu, ar kuŗa sasniegšanu tiesneši atstāj savu amatu.

85. Latvijā pastāv zvērināto tiesas uz sevišķa likuma pamata.

86. Tiesu var spriest tikai tie organi, kuŗiem šis tiesības piešķir likums, un tikai likumā paredzētā kārtībā. Kara tiesas darbojas uz sevišķa likuma pamata.

7. nodaļa.

Valsts kontrole.

87. Valsts kontrole ir neatkarīga kolēģiala iestāde.

88. Valsts kontrolierius iecej un apstiprina amatā tādā pat kārtībā, kā tiesnešus, bet tikai uz noteiktu laiku, kuŗā viņus var atcelt no amata vienīgi uz tiesas sprieduma pamata. Valsts kontroles iekārtu un kompetences nosaka sevišķs likums.

J. Čakste,
Satversmes Sapulces prezidents.

R. Ivanovs,
Satversmes Sapulces sekretārs.

Latvijas Satversmes Sapulces 1922. g. 20. jūnija kopsēde pieņemtais

Likums
par Latvijas Republikas Satversmes spēkā stāšanos un levešanu.

1. Satversmes Sapulcē 1922. g. 15. februarī pieņemtā Latvijas Repabllikas Satversme stājas spēkā 1922. g. 7. novembri pulksten 12 dienā.

2. Pirmās Saeimas vēlēšanas izdaramas 1922. g. 7. un 8. oktobrī.

3. Pirmās Saeimas vēlēšanu vadibai nodibinama Centrālā vēlēšanu komisija, kuŗa sastādās no 6 Satversmes Sapulces ievēlētiem locekļiem, Satversmes Sapulces prezidenta pilnvarotas personas un Senata kopsēdē ievēlēta senatora.

4. Centrālo vēlēšanu komisiju sasauc uz pirmo sēdi Satversmes Sapulces prezidijs un komisija pati ievēle priekšsēdētāju un sekretaru.

5. Pirmās Saeimas vēlēšanās katrā apgabalā ievēlamo deputatu skaitu nosaka Centrālēšanu komisija, aprēķinot šo skaitu proporcionali pēdējās pašvaldibas vēlēšanās vēlētāju saraksts ievesto balsstiesīgo vēlētāju skaitam, bet, kur saraksti nav, proporcionali balsstiesīgo iedzīvotāju skaitam.

6. Saeimas pirmā Saeima sanāk uz pirmo sēdi 1922. gadā 7. novembri, pulksten 12 dienā Rigā. Ja ārkārtīgu apstākļu dēļ Saeima nevar sanākt šai laikā un vietā, tad Satversmes Sapulces prezidijs to nosauc laikā un vietā pēc sava ieskata. Tad pat izbeidzas Satversmes Sapulces pilnvaras.

7. Saeimas pirmo sēdi sasauc un atklāj Satversmes Sapulces prezidents vai prezidija uzdevumā cits prezidija locekļis un vada to tik ilgi, kamēr Saeima levēle savu priekšsēdētāju.

8. Līdz Valsts Prezidenta ievēlēšanai viņa vietu izpilda Satversmes Sapulces prezidents.

9. Visās iestādēs, kuŗās piedalās Satversmes Sapulces priekšstāvji, tie turpina piedalīties, kamēr Saeima viņu vietā neiecej savus priekšstāvjus. Līdzīgi ordeņa domē Satversmes Sapulces prezidenta vietā stājas Valsts Prezidents, Kulturas fonda domē — Saeimas priekšsēdētājs.

10. Satversmes astondesmit septītais pants stājas spēkā ar sevišķa likuma izdošanu par Valsts kontroli.

J. Čakste,
Satversmes Sapulces prezidents.

R. Ivanovs,
Satversmes Sapulces sekretars.

Latvijas Satversmes Sapulces 1922. g. 9. jūnija kopsēdē pieņemtais

Likums
par Saeimas vēlēšanām.

I. nodaļa.

Vēlēšanu tiesības.

1. Vēlēšanu tiesibas bauda visi Latvijas pilsoņi, kuŗi vēlēšanu pirmajā dienā ir vecāki par 21 gadu.

2. Vēlēšanu tiesibas nebauda personas, kuŗas likumā paredzētā kārtībā atzītas par vājprātīgām, tāpat vīsas citas personas, kuŗas atrodas aizturēnībā.

3. Vēlēšanu tiesibas zaudē: 1) tie, kam uz spēkā nākuša tiesas sprieduma pamata atņemtas vai aprobežotas tiesibas, ja no soda izciešanas dienas nav pagājuši 10 gadi vai ja viņi savas zaudētās tiesibas nav ar apžēlošanu vai amnestiju iegūvuši atpakaļ; 2) kam sodīti ar cietumu par noziegumiem, kuŗi izdarīti mantkārīgos nolūkos, ja no sodu izciešanas dienas nav pagājuši 10 gadi; 3) kas stāv zem tiesas vai izmeklēšanas par 1. un 2. punktos paredzētiem noziegumiem; šis personas zaudē tikai balsstiesibas, bet var tikt levēlētas; 4) kam ar tiesas spriedumu ir atņemtas vēlēšanu tiesibas par vēlēšanu brīvbas vai pareizibas traucēšanu; 5) kas notiesāti vai atrodas zem tiesas vai izmeklēšanas par atraušanos no kara klausibas vai dezertēšanu.

II. nodaļa.

Vēlēšanu komisijas.

4. Saeimas vēlēšanu vadibai nodibināma centrālā vēlēšanu komisija, kuŗa sastādās no sešiem Saeimas ievēlētiem locekļiem, Valsts Prezidenta pilnvārotas personas un Senata kopsēdē ievēlēta senatora.

5. Centrālā vēlēšanu komisija nodibināma vēlākais divas nedēļas pēc jauninevēlētās Saeimas pirmās sēdes.

6. Centralo vēlēšanu komisiju sasauc uz pirmo sēdi Saeimas prezidijs, un komisija levēl priekšsēdētāju un sekretaru.

7. Centrālā vēlēšanu komisija vada vēlēšanas visā valstī, izdod valsdzīgos rīkojumus un instrukcijas un rūpējas par to, ka nodibinās šini likumā paredzētās vietējās vēlēšanu iestādes un ka tās izpilda savus uzdevumus.

8. Visām administrativām un pašvaldibas iestādēm jāizpilda centralās vēlēšanu komisijas rīkojumi un instrukcijas, kā ari tie rīkojumi, kuŗus vietējās vēlēšanu komisijas izdod saskaņā ar centralas vēlēšanu komisijas rīkojumiem un instrukcijām.

9. Centralās vēlēšanu komisijas techniskos darbus izpilda valsts statistiskā pārvalde.

10. Saeimas vēlēšanām Latvija sadalama piecos vēlēšanu apgabalos: 1) Riga, 2) Vidzeme, 3) Latgale, 4) Kurzeme, 5) Zemgale.

Piezīme. Rigas vēlēšanu apgabals aptver Rigas pilsētu; Vidzemes — Rigas (bez Rigas pilsētas), Cēsu, Valmieras un Valkas apriņķus; Latgales — Daugavpils, Rēzeknes un Ludzas apriņķus; Kurzemes — Liepājas, Aizputes, Kuldīgas, Ventspils un Talsu apriņķus; Zemgales — Tukuma, Jelgavas, Bauskas, Jaunjelgavas un Iļukstes apriņķus.

11. Katrā apgabalā Saeimas vēlēšanu vadibai nodibināma apgabala vēlēšanu komisija: Rigas apgabalā — Rigā, Vidzemes — Valmierā, Latgales — Rēzeknē, Kurzemes — Liepājā un Zemgales — Jelgavā.

12. Apgabalu vēlēšanu komisijas sastādās šādā kārtā: 1) Rigas apgabalā — Rigas pilsētas valde levēl tās komisijas locekļus, centrālā vēlēšanu komisija un Rigas apgabaltiesa sūta pa vienam priekšstāvim; 2) Vidzemes apgabalā — Valmieras pilsētas un apriņķa valdes levēle pa vienam komisijas locekļiem, centrālā vēlēšanu komisija sūta divus priekšstāvjus un Rigas apgabala tiesa vienu priekšstāvi; 3) Latgales apgabalā — Rēzeknes pilsētas un apriņķa valdes levēle pa vienam komisijas locekļiem, centrālā vēlēšanu komisija sūta divus priekšstāvjus un Latgales apgabala tiesa vienu priekšstāvi; 4) Kurzemes apgabalā — Liepājas pilsētas un apriņķa valdes levēle pa vienam komisijas locekļim, centrālā vēlēšanu komisija sūta divus priekšstāvjus un Liepājas apgabala tiesa vienu priekšstāvi; 5) Zemgales apgabalā — Jelgavas pilsētas un apriņķa valdes levēle pa vienam komisijas locekļim, centrālā vēlēšanu komisija sūta divus priekšstāvjus un Jelgavas apgabala tiesa vienu priekšstāvi.

13. Katra pilsēta, pagasts un mieste, kuŗiem ir savas pašvaldibas iestādes, ir vēlēšanu iecirknis. Lielākas pilsētas un pagasti sadalami vēlēšanu apakšiecirkņos. Riga sadalama vēlēšanu iecirkņos.

14. Katrā vēlēšanu iecirknī vai apakšiecirknī vēlēšanas vada un uzrauga iecirkņu vai apakšiecirkņu vēlēšanu komisijas, kuŗas sastāv no trim vai pieciem vēlētājiem, kuŗus uz proporcionalitates pamatiem levēle pagastu padomes vai pilsētu vai miestu domes.

Rigas apgabalā iecirkņu vēlēšanu komisiju priekšsēdētājus levēle pilsētas dome, bet iecirkņu komisiju locekļus iecej Rigas apgabala vēlēšanu komisija.

15. Vietējām pašvaldibas iestādēm jāsēdē visi vietējo vēlēšanu komisiju izdevumi.

Piezīme. Valsts sedz apgabalu komisiju izdevumus centralās vēlēšanu komisijas noteiktās robežās.

III. nodaļa.

Kandidatu saraksti un iesniegšana un apvienošana.

16. Centrālā vēlēšanu komisija nosaka, līdz kuŗai dienai vēlētājiem ir tiesība iesniegt kandidatu sarakstus, pie kuŗa starp pēdējo kandidatu saraksti pieņemšanas dienu un pirmo vēlēšanu dienu jābūt vismaz trīsdesmit dienas ilgam starpbrīdim.

17. Kandidatu saraksti iesniedzami apgabalu vēlēšanu komisijām. Katrā vēlēšanu apgabalā ievēlamo deputatu skaitu nosaka centrālā vēlēšanu komisija proporcioneli apgabala balstiesīgo iedzīvotāju skaitam, kuŗš konstatejams pēdējā tautas skaitīšanā, kuŗas izdarāmas ik piecus gadus.

Visas Latvijas balstiesīgo iedzīvotāju skaits dalams ar skaitli simts. Pēc tam katra vēlēšanu apgabala balstiesīgo iedzīvotāju skaits dalams uz iepriekšējas dalīšanas iznākumu un šādā kārtā iegūtie veseļie skaitļi apzīmē katrā apgabalā levēlamo deputatu skaitu.

18. Kandidatu sarakstā jāatzīmē katra kandidata vārds, uzvārds, vecums, dzives vieta un nodarbošanās. Bez tam jāiesnēdz uzstādīto kandidatu rakstisks paziņojums, ka tie kandidaturu piegem. Kandidatu sarakstam un citiem paziņojumiem jābūt bez stripojumiem un izlobojumiem un skaidri salasamiem. Ja kādā kandidatu sarakstā ir uzstādīts lielāks kandidatu skaits nekā apgabalā levēlama deputatu, tad pārējie kandidati, kuŗi mīnēti kā pēdejie, nav līdzskaitami.

19. Vienā vēlēšanu apgabalā vienu un to pašu kandidatu var uzstādīt tikai vienā sarakstā. Ja viena kandidatura ir uzstādita vienā apgabalā vairākos sarakstos, tad ta stripojama visos sarakstos.

20. Katram iesniegtam Saeimas deputatu kandidatu sarakstam jābūt parakstītam vismaz no simts vēlētājiem. Pirmie tris parakstītāji uzskatami par kandidatu saraksta iesniedzējiem un uzņemas atbildibā par visu iesniegto dokumentu pareizibu. Katrs vēlētājs drīkst parakstīt tikai vienu kandidatu sarakstu.

21. Par kandidatu var uzstādīt katru Latvijas pilsoni, ja ari tas ierādīvotu vēlēšanu apgabalā, kuŗā tas uzstādits par kandidatu, ja viņš apmierina pārējās vēlēšanu likuma prasibas.

22. Ne vēlāk kā septiņas dienas pirms vēlēšanām kandidatu sarakstu iesniedzējiem tiesība paziņot, ka viņi sava saraksta atlikuma daļu skaitli vēlas savienot ar viena vai vairāku ta paša apgabala kandidatu sarakstu atlikumu daļu skaitļiem. Savienošana notiek tikai tani gadījumā, ja tai piekrīt savienojamo saraksta iesniedzēji. Viens un tas pats saraksts nevar ieiet varākos savienojumos.

23. Vairāku apgabalu kandidatu sarakstu var apvienot, saskaitot atlieciņas vēlēšanu apgabalos atlikušos daļu skaitļus visā valstī.

24. Iepriekšējā pantā paredzētā kārtībā daļu skaitļu atlikumu savienojuma var pieskaitīt daļu skaitļu atlikumus tikai no vienas katra apgabala kandidatu listes.

25. Ne vēlāk kā septiņas dienas pirms vēlēšanām katra iesniegtā kandidatu saraksta iesniedzēji var paziņot, ar kādām citos vēlēšanu apgabalos iesniegto kandidatu sarakstu daļu skaitļu atlikumiem centrālā vēlēšanu komisijā ir savienojums viņu iesniegtā saraksta daļu skaitļu atlikums.

26. Iesniedzot paziņojumus par kandidatu saraksta savienošanu, saraksta iesniedzējiem jāpaziņo, kādā kārtībā viņiem kandidati.

27. Iesniegtais kandidatu saraksts, kā arī paziņojums par saraksta savienošanu nav atsaucami.

28. Apgabalu vēlēšanu komisijas numurē kandidatu sarakstus iesniegšanas kārtībā un nodrukā uz atsevišķām blankām un izsita vēlēšanu iecirkņu komisijām. Uz blankām jādrukā: 1) kandidātu saraksta numurs; 2) saraksta iesniedzēja partijas vai vēlētāju grupas nosaukums; 3) uzstādīto kandidatu vārdi un uzvārdi.

29. Apgabalu iecirkņu un apakšiecirkņu vēlēšanu komisiju sēdēs var piedalīties bez lemjošām balsstiesībām pa vienam priekšstāvim no katras organizācijas vai vēlētāju grupas, kuras iesniegusi attiecīgā apgabala savu kandidatu sarakstu. Šādiem kandidatu sarakstu priekšstāvjiem jāuzrāda vēlēšanu komisijas priekšsēdētājam pilnvara no organizācijas vai tās vietējās nodaļas, kuras uzdevumā tas sēdēs piedalas, vai pilnvara no trim pirmiem kandidatu saraksta iesniedzējiem.

IV. nodaļa.

Vēlēšanu kārtība.

30. Vēlēšanu dienas nosaka centrālā vēlēšanu komisija, saskaņā ar Satversmes likumu. Tām jāsūt izsludinātām „Valdības Vēstnesī" vismaz 40 dienas pirms pirmās vēlēšanas dienas.

31. Paziņojumi ar visu apgabalā uzstādīto kandidatu sarakstiem, vēlākais desmit dienas pirms vēlēšanām, jāizlīek katrā balsošanas iecirkni redzamās vietās.

32. Vēlēšanas zīmju nodošanai vēlēšanu telpām jābūt atvērtām no plkst. 8 rītā līdz 8 vakarā.

33. Laiks, kādā ir atvērtas vēlēšanu telpas, un to vieta iziņojami ne vēlāk kā desmit dienas pirms vēlēšanām. Uz šādiem pat iziņojumiem izdara pagasta valde, apziņojot katru māju atsevišķi, bet pilsētās to izdara pilsētas valde ar sludinājumiem redzamās vietās.

34. Vēlēšanu telpās pie ieejas vēlēšanu komisija pārliecinas, vai ieradušies pilsoņi ir vēlētāji.

35. Vēlēšanu telpās katrs vēlētājs dabū no vēlēšanu komisijas pagastvotu un ar apgabala vēlēšanu komisijas zīmogu apzīmētu kuveru un pa vienai vēlēšanu zīmei no visiem kandidātu sarakstiem, kas ir ievietoti kārtībā attiecīgā kandidata saraksta numurs un kandidatu saraksta iesniedzējas organizācijas vai vēlētāju grupas nosaukums un pirmo trīs kandidatu vārdi ar piezīmi „un citi".

36. Vēlēšanu telpās ierīkojama slēgta kastīte vai nodalījums, kurā vēlētājs vienastē lielīek kuverā vienu vēlēšanu zīmi. Aizmetos kuverus vēlētāji komisijas attīstā sēdē personīgi nodod vēlēšanu komisijas priekšsēdētājam vai viņa vietniekam, kuram vēlētāju klātbūtnē kuvers ņiemet šizēgēlētā kastē.

37. Pēc balss nodošanas vēlēšanu komisijas priekšsēdētājs vai viņa vietnieks atzīme uz vēlētaja pases, ka šis pases īpašnieks vēlēšanās ir piedalījies. Karavīriem izdotās personas apliecības par vēlēšanām noder pases vietā.

38. Uzraudzība par kārtību vēlēšanu laikā vēlēšanu telpās piekrīt vēlēšanu komisijas priekšsēdētājam vai viņa vietniekam, kuram jārauga uz to, ka vēlēšanu telpās un pie to ieejas netiktu pieļauta vēlēšanu brīvības ierobežošana un kārtības traucēšana, kā arī vēlēšanu agitācija.

39. Vēlētājs var balsot tikai personīgi.

40. Vēlēšanās neviens nedrīkst nodot vairāk kā vienu balsi.

41. Abās vēlēšanu dienās pēc plkst. 8 balsis var nodot tikai tie vēlētāji, kuri līdz šim laikam ieradušies. Pēc tam vēlēšanu telpas sēdz, kastes ar nodotām balsīm atzīmējēle ar komisijas priekšsēdētāja ziņēēli; ari komisijas locekļiem un vēlētājiem ir tiesība pielikt savus rādītājus. Kastes atstājamas vēlēšanu telpās komisijas vai policijas uzraudzībā līdz vēlēšanu komisija, ieradušos vēlētāju klātbūtnē, pārliecinas, ka vēlēšanu kastes nodotas kārtībā.

42. Sākot ar vēlēšanu telpu atvēršanu pirma balsošanas dienā vēlēšanu komisija veā protokolu, kurā atzīmē vēlēšanu gaitu. Vēlētājiem tiesība piegrasti, lai viņu sūdzības un protestus ierakstā protokolā.

43. Vēlēšanu dienās tirgošanās ar rībinošiem dzērieniem aizliegta.

44. Visas sūdzības vēlēšanu lietās ir atsvabinātas no zīmognodokļiem.

V. nodaļa.

Balsu skaitīšana un vēlēšanu iznākuma aprēķināšana.

45. Balsu skaitīšana notiek vēlēšanu otras dienas vakarā vai ari nākošā dienā iepriekš noteiktā stundā. Skaitīšanu izdara ierīkotā vai apakšiecirkņu komisijas atklātā sēdē. Skaitīšanas iznākumi ieņemti protokolā, kuru izgatavo divos eksemplaros un paraksta komisijas vai apakškomisijas priekšsēdētājs, pārejie komisijas locekļi, protokolists, ari klātesošie vēlētāji, kuri to vēlas.

46. Protokolā atzīmējams vēlēšanu iecirkņa vai apakšiecirkņa nodoto balsu kopskaits, nodoto balsu skaits par katru kandidatu saraksta atsevišķi un nederīgo balsu skaits. Nederīgās zīmes numurējamas un protokolā ierakstami atraidīšanas iemesli.

47. Par nederīgām uzskatamas vēlētāju parakstītās zīmes, vai ari zīmes ar citām pazīmēm iezīmēm, vai ieliktas kuveros kopā ar kādu pazīmēm zīmi, un vēlēšanas zīmes, ja to kādā kuverā vairāk par vienu, un ja to saturs nav tas pats. Ja kuverā ielikto zīmju saturs ir vienāds, tad par derīgu atzīstama tikai viena.

48. Ja rastos domu starpība par zīmju derīgumu, tad vēlēšanu komisija pie balsu skaitīšanas jautājumu izšķir par balsu vairākumu. Balsīm līdzīgi sadalīties izšķir priekšsēdētāja balss.

49. Balsošanas apakšiecirkņu tīšiņi pēc balsu skaitīšanas paziņo vēlēšanu iznākumus iecirkņa komisijai, kura saskaita visā balsošanas iecirkni nodotās balsis un sastāda protokolu par visa iecirkņa balsošanas iznākumiem. Protokols, pievienojot tam klāt apakšiecirkņu protokolus vienā eksemplārā, nekavējoši nosūtāms apgabala vēlēšanu komisijai, kurai jāsper soļi, lai ne vēlāk kā trešā dienā pēc balsošanas būtu saskaitīti visu iecirkņu vēlēšanu iznākumi.

50. Apgabala vēlēšanu komisijām, jānosūta visi vēlēšanu iecirkņu protokoli centrālai vēlēšanu komisijai līdz ar citiem vēlēšanu materiāliem, kuŗus ta pieprasa.

51. Lai sadalītu Saeimas deputatu vietas starp pieteiktiem kandidatu sarakstiem, katrā apgabalā nodoto derīgo balsu summa ir dalāma uz apgabalā ievēlamo deputatu skaitu. Pēc tam derīgo balsu skaits, kuŗš ir nodots par katru atsevišķo kandidatu sarakstu, dalāms ar iepriekšējās dalīšanas iznākumu. Dalīšanas iznākums ir no katra saraksta ievēlētais deputatu skaits. Par ievēlētiem uzskatami kandidati, sākot ar pirmo kandidatu sarakstā paredzētā kārtībā. Ja dalīšanas iznākums ir veseli skaitļi ar daļām vai tikai daļu skaitļi un trūkstu vietas vai vairāki ar vienādiem deputatu skaita, tad daļu skaitļi sarindojami pēc to lieluma, sākot ar lielāko, un izrūkstošo deputatu skaits izdalāms uz tiem sarakstiem, kuŗiem daļu skaitļi lielāki, pa vienam deputatam uz katru sarakstu.

52. Aprēķinot deputatu skaitu, kuŗš katrā apgabalā nāk uz daļu skaitļiem, savienoto sarakstu daļu skaitļi saskaitami un šī suma ierindojama pārejo saraksta daļu skaitļu starpā un pēc tam deputatu skaits aprēķināms iepriekšēja panta kārtībā.

53. Ja vienā vai vairākos kandidatu sarakstos uzstādīto kandidatu skaits ir mazāks par deputatu skaitu, kuŗš nāktos šim sarakstam proporcionēli nodotam balsu daudzumam, tad visi šādos sarakstos minētie kandidati uzskatami par ievēlētiem. Atlikušais deputatu skaits sadalāms starp pārejiem apgabala iesniegtiem kandidatu sarakstiem piecdesmit pirmā pantā paredzētā kārtībā, tikai ar to izņēmumu, ka šādiem nav izdarāma ar balsu skaitu, kuŗš nodots par visiem kandidatu sarakstiem, bet ar to balsu skaitu, kuŗš nodots par tiem sarakstiem, starp kuŗiem notiek sadalīšana.

54. Ja septiņpadsmitā pantā minētas otrās dalīšanas iznākums ir veseli skaitļi ar daļām un tālab izrūkst viens vai vairāki no noteiktā deputatu skaita — šimts, tad atlikušie mandati izdalami starp tiem kandidatu sarakstiem, kuŗiem pēc deputatu skaita aprēķināšanas piecdesmit pirmā un piecdesmit otrā pantu kārtībā ar atlikušā daļu skaitļi, ar kuŗiem nav ievēlēts deputats.

55. Ja pēc deputatu skaita aprēķināšanas piecdesmit otrā panta kārtībā no apgabala savienibas sarakstiem ir atlicies daļu skaitlis, tad šis skaitlis izdalams proporcionēli katra savienotā kandidatu saraksta pirmajam atlikumam, ieņemot to saraksta vai sarakstus, no kuŗa piecdesmit otrā panta kārtībā ir ievēlēts deputats. Ar šādā kārtā aprēķinātiem daļu skaitļu atlikumiem apgabalos savienotās listes piedalas valsts apvienībā.

56. Deputatu skaits, kuŗš nāk uz katru valsts apmēros izdarīto kandidatu saraksta daļu skaitļu atlikumu apvienojumu, noteicams piecdesmit otrā panta kārtībā.

57. Ja ievēlētais Saeimas deputats miris, atteicas vai citu iemeslu dēļ zaudē savu mandatu, tad viņa vietā stājas nākošais kandidats no ta paša kandidatu saraksta, no kuŗa bija ievēlēts iepriekšējais deputats.

58. Ja iepriekšējā pantā paredzēto iemeslu dēļ kādam sarakstam pietrūkst kandidatu, tad piecdesmit trešā panta kārtībā noteicams, no kuŗa kandidatu saraksta ņemams iztrūkstošais deputats.

J. Čakste,
Satversmes Sapulces prezidents.
R. Ivanovs,
Satversmes Sapulces sekretārs.

Latvijas Satversmes Sapulces 1922. g. 20. junija kopsēdē pieņemtais

Likums
par tautas nobalsošanu un likumu ierosināšanu.

1. Ja Valsts Prezidents Satversmes septiņdesmit otrā panta kārtībā ir aptuvējis publicēšanu, tad viņam ne vēlāk kā 8. dienā, skaitot no likuma pieņemšanas pēdējā lasījuma Saeimā, likumu izsludināšanas kārtībā jāpaziņo aptuvētā likuma teksts un lēmums par likuma publicēšanas aptuvēšanu.

2. Pēc šāda paziņojuma Centrālā vēlēšanu komisija paziņo visām pašvaldības iestādēm, ka ir atklāta parakstu vākšana tautas nobalsošanas ierosināšanai.

3. Katrā pašvaldības vientbā pilsētas, miesta vai pagasta valžu noteiktās vietās īziekamas loksnes, kuŗās pilsoņi, kuŗi vēlas ierosināt tautas nobalsošanu, var parakstīties.

4. Parakstu vākšanas loksnēs atzīmējams ierosinājumu parakstījuša pilsoņa vārds, uzvārds, vecums un dzīves vieta. Pašvaldības valdes pilnvarotai personai jāpārbauda ierosinājumu parakstījušas personas dokumenti, izdarot uz pases vai dokumenta, kuŗš saskaņā ar Centrālās vēlēšanu komisijas izstrādātiju izplida pases vietu, atzīmi, ka pilsonis ir parakstījis tautas nobalsošanas ierosinājumu.

5. Tautas nobalsošanas ierosinājuma loksnes pašvaldības iestāžu noteiktās vietās jāizlīek uz laiku, kas ietver vismaz četras svētdienas.

6. Pašvaldības iestādēm ne vēlāk kā sešas dienas pirms Satversmes septiņdesmit otrā panta paredzētā divu mēneša laika noteicēšanas jānosūta paraksta vākšanas loksnes Centrālai vēlēšana komisijai, pie kam loksnēm jābūt nostiegtām ar pilsētas galvas vai mieста vai pagasta valdes priekšsēdētāja parakstiem, kuŗi apliecina ierosinājumu parakstījušo personu parakstu istenibu.

7. Centrālā vēlēšanu komisija saskaita parakstus, konstatē rezultatu un paziņo to Valsts Prezidentam. Ja tautas nobalsošanas ierosinājumi ir parakstījuse vismaz viena desmita daļa Latvijas pilsoņu, kuŗi pēdēja tautas skaitīšanā bija veciki par 21 gadu, tad Centrālā vēlēšanu komisija tris dienu laikā nosaka un Valsts Prezidents četru dienu laikā izsludina tautas nobalsošanu, kuŗai jānotiek ne agrāk kā vienu mēnesi un ne vēlāk kā divus mēnešus pēc izsludināšanas dienas.

8. Tautas nobalsošanā var piedalīties visi Latvijas pilsoņi, kuŗiem ir balsstiesība Saeimas vēlēšanās, pie kam balsošana izdarama atklāti, ar zīmēšanu svētdienā vai iestādienā pirms tās. Saeimas vēlēšanu likumā paredzētā kārtībā.

9. Pie ieejas balsošanas telpās balsotājs saņem divas zīmes un kuveru. Uz vienas zīmes uzdrukāts vārds „par", bet uz otras „pret". Balsotājs lielīek vienu no šīm zīmēm vai ari līdzīgu iepriekš sagatavotu lidzpaņemtu zīmi kuverā, kuŗu iemet urnā.

10. Satversmes četrdesmit astotā panta paredzētā gadījumā Valsts Prezidents par tautas nobalsošanu paziņo Centrālai vēlēšanu komisijai, kuŗa sariko nobalsošanu, piemērojoties šim likumam, pie kam uz balsošanas zīmēm jāatzīmē „ja" vai „ne".

11. Ne mazāk kā tūkstots vēlētāju var iesniegt Centrālai vēlēšanu komisijai Satversmes septiņdesmit astotā pantā paredzēto izstrādātu likumprojektu. Vēlētāju parakstiem zem likumprojekta jābūt aplieciniātiem pie notara, valsts vai pašvaldības iestādēm. Centrālā vēlēšana komisija paziņo vietējām pašvaldības iestādēm, ka ir atklāta parakstu vākšana tautas nobalsošanas ierosināšanai. Parakstu vākšana notiek šī likumā tresā līdz septītā pantos paredzētā kārtībā.

12. Ja tautas nobalsošanas ierosināšanas loksnes ir parakstījis septītā pantā paredzēžais vētētāju skaits, tad Valsts Prezidents likumprojektu nodod Saeimai, kuŗai tas tekošā sesijā jāapspriež. Ja Saeima to nepieņem bez pārgrozījumiem pēc satura, tad Valsts Prezidentam jāizsludina tautas nobalsošana, kuŗai jānotiek septītā līdz devītā pantos paredzētā laikā un kārtībā.

13. Pašvaldības iestādēm jāizpilda uzdevumi, kuŗus tām Centrālā vēlēšanu komisija uzliek sakarā ar tautas nobalsošanām.

14. Visi izdevumi, kuŗi vietējām pašvaldibas iestādēm cejas sakarā ar tautas nobalsošanu, jāsedz šim iestādēm. Centrālā vēlēšanu komisija sedz izdevumus par papīri un drukas darbiem.

J. Čakste,
Satversmes Sapulces prezidents.
R. Ivanovs,
Satversmes Sapulces sekretārs.

Valdības rīkojumi un pavēles.

Rīkojums
pagastu savstarpējām apdrošināšanas biedrībām.

Pagastu savstarpējo ugunsapdrošināšanas biedribu noslēgtie apdrošinājumi pret uguni pielidzinami nodokļu ziņā aprīņķu pašvaldibu obligatoriskiem un papildu apdrošinājumiem.

Ievērojot šo, visi pagastu savstarpējo ugunsapdrošināšanas biedribu apdrošinājumi, līdzīgi aprīņķu pašvaldibu obligatorisiskiem un papildu apdrošinājumiem, turpmāk atsvabināti no apdrošināšanas nodokļa (Likumu un valdibas rīkojumu krājums № 258 1920. g.), kā ari no zīmognodokļa 5% apmēros no premijas (likumu un valdibas rīkojumu krājums № 165/1921. g.).

Mineto biedribu izdodamās kvītes par apdrošināšanas premiju naudas saņemšanu aplīkamas ar vienkāršu zīmognodokli 1 zelta santīma apmērā.

Šis rīkojums neattiecas uz miestu, pilsētu un aprīņķu savstarpējām apdrošināšanas biedribām.

Rīkojums stājas spēkā no 1922. gada 1. jūlija.

Pamats: Bijušās Krievijas likumu krājuma V. sējuma pošlinu ustava 535.—330. panti par pošlinām no apdrošināšiem īpašumiem un tautas padomes 1919. g. 5. decembra lēmums par spēkā esošiem bijušās Krievijas likumiem.

Rīgā, 1922. g. 27. jūnijā.

Finansu ministra
Ringolds Kalnings.
Kredita departamenta direktors
A. Kārklīņš.

Rīkojums.

Par zīmogmarku dzēšanu zīmognodokļa papildu un pēcmaksas kārtībā, saskaņā ar rīkojuma par zīmognodokli 67. un 70. p. p., caur valsts un pašvaldibu iestādēm un amatpersonām, nosaku maksu trīs rbj. lielumā no katra dokumenta.

Tādu pašu maksu atjauts ņemt privatām organizacijām, kuŗām piešķirtas marku dzēšanas tiesības (piezīme pie rīkojuma par zīmognodokli 67. p. 2. pk.).

Aprādītās sumas izlietojamas attiecīgas iestādes vai amata personas kancleja valjadzībām.

Rīkojums stājas spēkā ar 1922. g. 1. jūliju.

1922. g. 29. jūnijā.

Finansu ministra
Ringolds Kalnings.
Tieso nodokļu departamenta direktors
A. Vīters.